

POSTANOWIENIE Z DNIA 23 MAJA 2003 R.*
WZ 11/03

Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępca Prokuratora Generalnego nie jest uprawniony do wniesienia kasacji szczególnej (art. 521 k.p.k.), gdyż w ramach prokuratury nie może wykonywać czynności, które ustawa zastrzega wyłącznie do właściwości Prokuratora Generalnego (art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze – jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 ze zm.).

Przewodniczący: sędzia SN M. Buliński (sprawozdawca).
Sędziowie SN: W. Błuś, W. Maciak.

Sąd Najwyższy w sprawie Jerzego K. i Stanisława M., wobec których umorzono postępowanie karne, ze względu na brak cechy bezprawności, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej, na posiedzeniu w dniu 23 maja 2003 r. zażalenia Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcy Prokuratora Generalnego na zarządzenie upoważnionego sędziego z dnia 16 kwietnia 2003 r. o odmowie przyjęcia kasacji wniesionej przez Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcę Prokuratora Generalnego od postanowienia Izby Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2002 r.,

utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie.

*Po postanowieniu opublikowane jest również zaskarżone zarządzenie.

Uzasadnienie:

Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa postanowieniem z dnia 20 września 2002 r. utrzymał w mocy postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 19 lipca 2002 r. o umorzeniu postępowania karnego wobec Jerzego K. i Stanisława M., na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k., ze względu na brak cechy bezprawności.

Kasację od tego postanowienia wniósł w dniu 13 marca 2003 r. Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępca Prokuratora Generalnego.

Upoważniony sędzia (art. 93 § 2 k.p.k.) zarządzeniem z dnia 16 kwietnia 2003 r. odmówił przyjęcia tej kasacji, jako pochodzącej od nieuprawnionego podmiotu.

Zażalenie na to zarządzenie upoważnionego sędziego wniósł Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępca Prokuratora Generalnego, zarzucając temu zarządzeniu obrazę art. 521 k.p.k. i art. 429 § 1 k.p.k., gdyż, zdaniem skarżącego, z treści kasacji jednoznacznie wynika, że została ona wniesiona przez Prokuratora Generalnego.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie wniesione przez Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcy Prokuratora Generalnego nie jest zasadne.

Upoważniony sędzia trafnie zauważył, że uprawnienie do wniesienia kasacji w trybie art. 521 k.p.k. ma, oprócz Rzecznika Praw Obywatelskich Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, a na podstawie art. 657 § 1 k.p.k. – także Naczelny Prokurator Wojskowy (por. postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2003 r., WK 48/02, OSNKW 2003, z. 3–4, poz. 31).

Podkreślić należy, iż uprawnienia do wnoszenia kasacji szczególnych są zawarte w akcie prawnym w formie ustawy. Z ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (art. 10 ust. 2) wynika jednoznacznie, że Prokurator Generalny nie może zlecać podległym mu prokuratorom czynności zastrzeżonych ustawą wyłącznie do jego właściwości.

Żaden akt rangi ustawowej nie nadaje uprawnienia do wnoszenia kasacji szczególnej Dyrektorowi Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcy Prokuratora Generalnego.

Te poglądy nie są kwestionowane przez zażalącego.

Żalący podniósł, że to nie on wniósł kasację, lecz uczynił to Prokurator Generalny, a to, że uprawnienie do wnoszenia kasacji w trybie art. 521 k.p.k. ma Prokurator Generalny, jest bezsporne.

Argumenty podnoszone w zażaleniu są nierzetelne.

Z pierwszych wyrazów zawartych w kasacji wynika jednoznacznie, że autorem kasacji jest „Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Witold Kulesza Zastępca Prokuratora Generalnego”. Co prawda dalej napisano „Kasacja Prokuratora Generalnego”, a przy podpisie „w zastępstwie Prokuratora Generalnego” to jednak nie przedstawiono żadnych dokumentów zaświadczających o tym, że Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu pełni obowiązki Prokuratora Generalnego, lub aby w tym czasie go zastępował, zwłaszcza iż kasacja sygnowana jest pieczęcią „Instytut Pamięci Narodowej – Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Uznając, że kasację wniósł Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Sąd Najwyższy, podzielając pogląd upoważnionego sędziego, że kasacja pochodzi od nieuprawnionego podmiotu, utrzymał w mocy zaskarżone zarządzenie.

WK 8/03

ZARZĄDZENIE

upoważnionego sędziego (art. 93 § 2 k.p.k.)

Dnia 16 kwietnia 2003 r.

Sędzia SN: pplk A. Tomczyk

Na podstawie art. 530 § 2 w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.

zarządzam:

odmówić przyjęcia kasacji wniesionej przez Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcy Prokuratora Generalnego od postanowienia Izby Wojskowej Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2002 r.

Uzasadnienie:

Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, będący z mocy art. 19 ust. 4 zd. ost. ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. Nr 155, poz. 1016 ze zm.) jednym z zastępców Prokuratora Generalnego, powołując się na upoważnienie udzielone mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego zarządzeniami nr 26/02/BM z dnia 8 kwietnia 2002 r. i nr 40/02/BM z dnia 8 lipca 2002 r. oraz na przepis art. 525 § 2 k.p.k., wniósł do Sądu Najwyższego – Izby Wojskowej kasację na niekorzyść oskarżonych Jerzego K. i Stanisława M. od postanowienia tego Sądu z dnia 20 września 2002 r.

Badając dopuszczalność tej kasacji przez pryzmat art. 530 § 1 i 2 k.p.k., należy podnieść, co następuje:

Kasacja, wniesiona na podstawie art. 525 § 2 k.p.k., odwołuje się do przepisu art. 521 k.p.k., wskazując tym samym, że nie jest kasacją strony, lecz uprawnionego podmiotu. Zgodnie zaś z art. 521 k.p.k., uprawnionymi do wniesienia kasacji tzw. szczególnej są: Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny oraz Rzecznik Praw Obywatelskich. Poza tymi podmiotami, uprawnienia do wnoszenia kasacji szczególnej – jak wywiódł to Sąd Najwyższy – Izba Wojskowa w postanowieniu składu siedmiu sędziów z dnia 22 stycznia 2003 r., WK 48/02 (niepubl.) – do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego ma Naczelny Prokurator Wojskowy, gdyż na podstawie art. 657 § 1 k.p.k. dysponuje uprawnieniami procesowymi Prokuratora Generalnego. W odniesieniu do Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Kodeks postępowania karnego nie zawiera analogicznego unormowania. Nie zawiera go również ani ustawa z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 ze zm.), ani ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, która nadaje uprawnienia procesowe przewidziane dla prokuratora w Kodeksie postępowania karnego prokuratorom Instytutu Pamięci (...), w tym również w sprawach, które podlegają orzecznictwu sądów wojskowych (art. 45 ust. 2), a ponadto wskazuje, że w postępowaniu odwoławczym oraz kasacyjnym występują prokuratorzy Głównej Komisji (art. 45 ust. 9). Z tych jednoznacznych unormowań nie wynika, aby Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, który jest prokuratorem przełożonym prokuratorów tej komisji oraz komisji oddziałowych (art. 47 ust. 1), miał uprawnienia procesowe do wnoszenia kasacji szczególnych, w tym w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych. Nie ulega bowiem wątpliwości, że gdyby zamiarem ustawodawcy było wyposażenie go w takie kompetencje, choćby w sprawach podlegających właściwości prokuratorów Instytutu Pamięci (...), zawarłby stosowne rozwiązanie albo w Kodeksie postępowania karnego (wzorem art. 657), albo w powołanych już ustawach: o prokuraturze albo o Instytucie Pamięci (...).

Ze względu na to, że autor, będącej przedmiotem analizy (oczywiście w ramach określonych na wstępie) kasacji powołuje się również, a może przede wszystkim, na udzielone mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego upoważnienie, nie można nie odnieść się do treści, wskazanych w piśmie przesyłającym kasację, zarządzeń.

Otóż, zarządzenie nr 26/02/BM Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego z dnia 8 kwietnia 2002 r. w sprawie ustalenia zakresu czynności członków kierownictwa Ministerstwa Sprawiedliwości i zmieniające je tylko w odniesieniu do osoby Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego zarządzenie nr 40/02/BM z dnia 8 lipca 2002 r. ustalają zakres czynności Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego, Sekretarza Stanu i Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, jak również (poza zakresem przedmiotowym wskazanym w tytule) czynności Prokuratora Krajowego oraz trzech innych zastępców Prokuratora Generalnego, upoważniając tych ostatnich m.in. do wnoszenia kasacji, przy czym Naczelnego Prokuratora Wojskowego i Dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – w zastępstwie Prokuratora Generalnego. Konstytucyjność tego aktu prawa wewnętrznego w zakresie skuteczności upoważnienia może budzić wątpliwości. Dotyczy ono bowiem czynności zastrzeżonych ustawą dla Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego (art. 521 k.p.k.) i objętych zakazem wynikającym z art. 10 ust. 2 *in fine* ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze. Kwestia ta nie jest jednak przedmiotem badania w niniejszym zarządzeniu. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że i z tego zarządzenia, w omawianym fragmencie odzwierciedlającego regulację prawa powszechnie obowiązującego w świetle wskazanej wykładni Sądu Najwyższego, jednoznacznie wynika, iż „Zastępca Prokuratora Generalnego – Naczelnny Prokurator Wojskowy (...) w zastępstwie Prokuratora Generalnego wnosi kasacje do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych...”.

Ponieważ sprawa, w której wniesiono kasację, bez wątpienia podlega orzecznictwu sądów wojskowych, uznać trzeba, że Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – wobec braku jakichkolwiek podstaw prawnych – jest podmiotem nieuprawnionym do wnoszenia kasacji szczególnych do Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. W związku z tym, na podstawie wskazanych na wstępie przepisów, należało odmówić przyjęcia wniesionej przez niego kasacji.